

VASILE ALECSANDRI

POEZII

Prefață, fișă biobibliografică
și referințe critice de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX 2000

CUPRINS

<i>Natura în pastelurile lui Vasile Alecsandri (Lucian Pricop)</i>	7
<i>Fișă biobibliografică</i>	10
<i>Referințe critice</i>	12
<i>OSTAȘII NOȘTRI</i>	
Balcanul și Carpatul	17
Peneș Curcanul	19
Sergentul.....	26
Păstorii și plugarii.....	28
Frații Jderi	29
Căpitanul Romano.....	32
Hora de la Plevna	34
Hora de la Grivița.....	36
Oda ostașilor români	38
Epistolă generalului Florescu.....	40
<i>DOINE</i>	
Doina	43
Strunga	45
Andrii Popa	47
Baba Cloanța	50
Crai-nou.....	56
Hora	60
Groza	62
Cinel-Cinel	64
Dorul româncei.....	65
Altarul monastirei Putna	67
<i>LĂCRĂMIOARE</i>	
Steluța.....	69
Gondoleta	71
Pe mare.....	73
Adio.....	75
Lăcrămioare.....	77

MĂRGĂRITĂRELE

Deșteptarea României	78
Stelele	80
N. Bălcescu murind	81
Banul Mărăcină	83
Dragoș	87
1 Mai	91
Hora Unirei	92
Cristos a înviat.....	94
Înșiră-te, mărgărite	95

PASTELURI

Serile la Mircești	109
Sfârșit de toamnă	112
Iarna	113
Gerul	114
Viscolul	115
Miezul iernii	116
La gura sobei	117
Bradul	118
Sfârșitul iernei	120
Oaspeții primăverii.....	121
Dimineața	122
Tunetul	123
Floriile	124
Paștele.....	126
Plugurile	127
Sămănătorii	128
Rodica	129
Lunca din Mircești	130
Malul Siretului	132
Concertul în luncă	133
Flori de nufăr	136
Bărăganul	137
Valul lui Traian	139
Sania	141
Noaptea.....	142
Fântâna	143

LEGENDE

Dumbrava Roșie	144
Pohod Na Sybir	172
Dan căpitan de plai.....	175
Cântecul ginteii latine	188
Legenda rândunicăii	190
Legenda ciocârliei	195
Legenda lăcrămioarei	206

NATURA ÎN PASTELURILE LUI VASILE ALECSANDRI

Publicate inițial în „Convorbiri literare“ între 1868-1869, *Pastelurile* au fost apreciate de Titu Maiorescu ca „un șir de poezii, cele mai multe lirice, de regulă descrieri, câteva idile, toate însuflețite de o simțire așa de curată și de puternică a naturii, încât au devenit fără comparare cea mai mare podoabă a literaturii românești îndeobște“. În același registru al elogiului, G. Călinescu consideră *Pastelurile* ca o poezie nouă în care tehnica picturală domină.

Vasile Alecsandri realizează prin pastelurile sale o lirică a liniștii, a fericirii rurale, un calendar al spațiului și al timpului – iarna, toamna, primăvara, vara. Corespondența sentiment-natură este urmărită și subliniată de faptul ca tabloul este aproape întotdeauna însuflețit de o prezență umană.

Până la Alecsandri, întâlnim doar elemente de pastel la Asachi, Heliade, Alexandrescu, în poezii de factură romantică, unde natura e zugrăvită în mod abstract, ca mijloc de a crea atmosfera de transmitere a unor anumite stări sufletești. Odată cu Alecsandri, peisajul capătă individualitate, există în sine, are un farmec specific.

Din cele aproximativ treizeci de poezii scrise de Alecsandri, care intră în definiția acceptată a pastelului, se pot desprinde toate fazele anotimpurilor în lunca Mirceștilor.

Alecsandri descrie în *Pasteluri* iarna în aspectul ei feeric, privind ninsoarea de la gura sobei. Tabloul unei nopți de iarnă îi inspiră poetului sentimente de admirație în fața măreției și nemișcării naturii. Iarna este anotimpul amorțirii și al încremenirii. În poezia „Iarna“, Alecsandri desenează înfiorat, obiectiv și precis, cu o paletă săracă

în culori, dar cu măiestrie picturală, stând la gura sobei și admirând jocul fulgilor: „Din văzduh cumplita iarnă cerne norii de zăpadă / Lungi troiene călătoare adunate-n cer grămadă; / Fulgii zbor, plutesc în aer ca un roi de fluturi albi, / Răspândind fiori de gheață pe ai țării umeri dalbi.“

În „Miezul iernei“, datorită gerului, natura s-a transformat complet, înghețul a cuprins înseși astrele, orice urmă a vegetalului a dispărut, lăsând totul pradă regnului mineral, solidificându-se sub aspectul oțelului, cristalinelui, diamantului. Temperatura joasă usucă pădurea, prefăcând totul în diamante. Gerul este „amar“, „cumplit“. Poetul recrează impresia că se află într-un templu în care stelele sunt „făclii“, munții sunt „altare“, iar codrii sună ca o orgă atunci când „crivățul“ bate.

Primăvara este anotimpul florilor și al păsărilor călătoare. Ea este întâmpinată cu entuziasm în poezii cum sunt: „Cucoarele“, „Dimineața“, „Tunetul“. Bucuria primăverii este pictată cu seninătate. În poezia „Dimineața“, sunt prezentați țăranii într-o dimineață de primăvară făcând pregătiri pentru muncile câmpului: „Zorii de ziuă se revarsă peste vesela natură, / Prevestind un soare dulce cu lumină și căldură [...] / Muncitorii pe-a lor prispă dreg uneltele de muncă / Pasărelele-și dreg glasul prin huceagul de sub luncă. / În grădini, pe câmpii, pe dealuri, prin poiene și prin vie / Ard movili buruienoase, scoțând fumuri cenușii“. Primăvara sunt ploii cu tunete. Sufletul poetului a vibrat la unison cu tunetul dintr-o zi de primăvară, în poezia „Tunetul“: „Văzduhul bubuiește!... pământul desmorțit / Cu mii și mii de glasuri semnalului răspunde, / Și de asprimea iernei simțindu-se ferit, / De-o nouă-ntinerire ferice se pătrunde“. Primăvara, lumina e mai caldă, pâraiele umflate curg iute șopotind, mugurii se văd îmbobocind, iar coloritul este redus la un fir de iarbă verde sau la un galben gândăcel.

Toamna este închipuită de Alecsandri în poezia „Sfârșit de toamnă“. Aici este zugrăvit tabloul dezolant al naturii „despuiate“ de podoabele ei, o natură ce duce dorul păsărilor călătoare: „Vesela verde câmpie acu-i tristă, vestejită, / Lunca, bătută de brumă, acum pare ruginită; / Frunzele-i cad, zbor în aer, și de crengi se deslipește, / Ca frumosele iluzii dintr-un suflet omenesc“.

În pastelul „Plugurile“ sunt salutați țăranii care ies să are. Pentru întâia oară avem imaginea unui plugar destoinic, care apasă cu determinare pe coarnezle plugului. În timp ce țăranii ară, poetul moșier cutreieră câmpurile. De remarcat faptul că atitudinea poetului față de natură nu este contemplativă. Natura, în cuprinsul unui an, iar în chip simbolic în cuprinsul unei vieți, prezintă două aspecte antitetice: unul stimulatîv, al tinereții – în poeziile închinatę primăverii, altul paralizant: iarna, bătrânețea.

În luna florilor, poetul caută „magica plăcere de parfum și de cântare“ a luncii din satul natal în poezia „Lunca din Mircești“: „Căci în tine, lunca dragă, tot ce are suflet, grai, / Tot șoptește de iubire în frumoasa lună mai!“.

Alecsandri este un iubitor al liniștii rurale. Poezia „Malul Siretului“ este „o poză romantică“, în care „eroul liric“ este așezat pe malul râului, lăsându-și privirea furată de valuri. Poetul privește „În faptul zilei“ cum Siretul se înconvoaie pe sub sălcii ca un balaur. Dornic de liniște, având sentimentul trecerii iremediabile a timpului, Alecsandri privește apa care se tot duce încet la vale, odată cu propria sa viață. Peisajul prezentat este odihnitor, lipsit de freamăt, de zbućium lăuntric. Singurele elemente în mișcare sunt salcia pletoasă, mreana, rațele sălbatice. Ultima strofă a poeziei aduce sentimentul trecerii ireversibile a timpului, schimbarea permanentă din natură: „Și gândirea mea furată se tot duce-ncet la vale / Cu cel rău care-n veci curge, făr-a se opri din cale“.

Stilul pastelurilor prezintă mai multe trăsături specifice, printre acestea ar trebui menționată plasticitatea imaginilor artistice care alcătuiesc, împreună, o viziune senină, calmă și grațioasă asupra naturii.

Contemplator al eternei naturi, situându-se între primii poeți ai Bărăganului, Alecsandri a intuit imensitatea, frumusețea acestui spațiu infinit.

Lucian Pricop